

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 27 marca 2024 r.

sprawy **W. P.**

uniewinnionego od popełnienia czynów z art. 212 § 1 k.k. i art. 216 § 1 k.k.,

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu

z dnia 21 września 2023 r., sygn. akt VI Ka 162/23,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Elblągu

z dnia 22 czerwca 2022 r., sygn. akt VIII K 262/21,

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,

2. obciążyć oskarżycielkę prywatną E. K. – M. kosztami postępowania kasacyjnego.

[PGW]

UZASADNIENIE

W. P. został oskarżony przez oskarżycielkę prywatną E. K.– M. o to, że:

„I. w bliżej nieokreślonym okresie, nie wcześniej niż od marca 2020 r., pomawiał oskarżycielkę prywatną o takie postępowanie lub takie właściwości, które mogły ją poniżyć w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania niezbędnego dla wykonywanego zawodu lekarza, poprzez rozpowszechnianie dotyczących jej treści

w formie zarówno słownej jak i wizualnej, między innymi na terenie Szpitala Miejskiego Oddział przy ulicy [...], o czym oskarżycielka prywatna została dwukrotnie poinformowana wiadomościami wysłanymi na jej numer telefonu komórkowego [...] w następujących dniach:

1. 4 grudnia 2020 r. o godz. 19.15 (wiadomość sms wysłana z telefonu komórkowego [...] należącego do osoby nieznanej oskarżycielce prywatnej) oraz
2. 19 września 2020 r. o godz. 19.36 (wiadomość sms wysłana z telefonu komórkowego [...] należącego do oskarżonego), czym wyczerpał znamiona czynu określonego w art. 212 § 1 k.k.;

II. w bliżej nieokreślonym czasie, jednak nie wcześniej niż od marca 2020 r., dokonał co najmniej kilkakrotnie znieważenia oskarżycielki prywatnej pod jej nieobecność w zamiarze, aby zniewaga do niej dotarła, poprzez rozpowszechnianie dotyczącej jej treści w formie zarówno słownej jak i wizualnej na terenie Szpitala Miejskiego w E. przy ulicy [...], o czym oskarżycielka prywatna została dwukrotnie poinformowana wiadomościami wysłanymi na jej numer telefonu komórkowego nr [...] w następujących dniach:

1. 4 grudnia 2020 r. o godz. 19.15 (wiadomość sms wysłana z telefonu komórkowego [...], należącego do osoby nieznanej oskarżycielce prywatnej) oraz
2. 19 września 2020 r. o godz. 19.36 (wiadomość sms wysłana z telefonu komórkowego [...], należącego do oskarżonego), czym wyczerpał znamiona czynu zabronionego określonego w art. 216 § 1 k.k.”

Sąd Rejonowy w Elblągu, wyrokiem z dnia 22 czerwca 2022 r., sygn. akt VIII K 262/21, uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzuconych mu czynów.

Sąd Okręgowy w Elblągu, po rozpoznaniu apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonego przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej, wyrokiem z dnia 21 września 2023 r., sygn. akt VI Ka 162/23, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Pełnomocnik oskarżycielki prywatnej wniósł w jej imieniu kasację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości na niekorzyść uniewinnionego W.P. i zarzucając orzeczeniu rażące naruszenie prawa, mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, w postaci:

„1) art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez bezpodstawne, nieuwzględniające prawnie chronionych interesów

pokrzywdzonych, pozbawienie oskarżycielki prywatnej sprawiedliwego procesu, w następstwie uchybienia przez Sąd na rozprawie w dniu 9 czerwca 2023 r. obowiązowi uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 22 czerwca 2022 r., sygn. akt VIII K 262/21, oraz kontynuowanie postępowania dowodowego, w następstwie czego, bez względu na treść nowych ustaleń faktycznych ujawnionych podczas uzupełnionego przez Sąd postępowania dowodowego, powstał obowiązek wydania przez Sąd orzeczenia utrzymującego w mocy zaskarżony wyrok z uwagi na brak możliwości wydania orzeczenia zmieniającego zaskarżony wyrok (w obliczu zaistnienia przeszkody z art. 454 k.p.k.), jak również z uwagi na brak możliwości wydania orzeczenia uchylającego zaskarżony wyrok (w obliczu zgromadzenia kompletnego materiału dowodowego);

2) art. 487 k.p.k. w zw. z art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez bezpodstawne zarzucenie oskarżycielce prywatnej, iż wniesiony przez nią prywatny akt oskarżenia nie obejmuje czynów relacjonowanych przez świadka D. K. na rozprawie w dniu 14 września 2023 r. mających miejsce w 2022 r., polegających na publicznym kierowaniu przez oskarżonego pod adresem oskarżycielki prywatnej m.in. inwektyw określających ją jako 'k ()' oraz 's (...)', a nadto wskazujących na posiadanie przez nią dwubiegunowej choroby psychicznej pomimo, iż treść prywatnego aktu oskarżenia nie zakreśla końcowej daty inkryminowanego okresu, zaś art. 487 k.p.k. nie nakłada na oskarżycielkę prywatną obowiązku określonego m.in. w art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci 'dokładnego określenia zarzucanego oskarżonemu czynu, ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz skutków, a zwłaszcza powstałej szkody', co w konsekwencji spowodowało, iż przedmiotem rozważań Sądu nie był cały inkryminowany okres obejmujący również te zachowania oskarżonego, które miały miejsce po wniesieniu do Sądu prywatnego aktu oskarżenia w dniu 22 lutego 2021 r.;

3) art. 337 § 1 k.p.k. w zw. z art. 487 k.p.k. w zw. z art. 485 k.p.k. poprzez bezpodstawne zarzucenie oskarżycielce prywatnej, iż nie rozszerzyła zarzutu zawartego w prywatnym akcie oskarżenia na okres mający miejsce w 2022 r. relacjonowany przez świadka D. K. na rozprawie w dniu 14 września 2023 r., polegający na publicznym kierowaniu przez uniewinnionego pod adresem oskarżycielki prywatnej m.in. inwektyw określających ją jako 'k(...)' oraz 's(...)', a

nadto wskazujących na posiadanie przez nią dwubiegunowej choroby psychicznej, pomimo nałożonego na Sąd obowiązku zwrócenia prywatnego aktu oskarżenia w przypadku niespełniania warunków formalnych określonych w art. 487 k.p.k., co w konsekwencji spowodowało, iż przedmiotem rozważań Sądu nie był cały inkryminowany okres obejmujący również te zachowania oskarżonego, które miały miejsce po wniesieniu do Sądu prywatnego aktu oskarżenia w dniu 22 lutego 2021 r.;

4) art. 398 § 1 i 2 k.p.k. poprzez bezpodstawne zarzucenie oskarżycielce prywatnej, iż dopuszczalne jest rozszerzenie w trakcie toczącego się postępowania tożsamyh zarzutów zawartych w prywatnym akcie oskarżenia pomimo, iż tryb przewidziany w naruszonym przepisie dotyczy wyłącznie sytuacji podniesienia zarzutu popełnienia zupełnie innego czynu, różniącego się od czynów zarzucanych uniewinnionemu, a nadto nie zwalnia z tego obowiązku Sądu, co w konsekwencji spowodowało, iż przedmiotem rozważań Sądu nie był cały inkryminowany okres obejmujący również te zachowania uniewinnionego, które miały miejsce po wniesieniu do Sądu prywatnego aktu oskarżenia w dniu 22 lutego 2021 r.;

5) art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez bezpodstawne zawarcie w uzasadnieniu wyroku Sądu II wyłącznie ogólnikowych rozważań na temat podniesionych w apelacji zarzutów naruszenia art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., a nadto niepozwalających na ich powiązanie zarówno z zarzutem wskazanym w art. 212 § 1 k.k. jak i zarzutem wskazanym w art. 216 § 1 k.k., jak również niepodanie przyczyn, dla których Sąd nie uznał za zasadne odniesienie się w sposób wyczerpujący do wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji”.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanego w nim mocy wyroku Sądu I instancji oraz przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, co uzasadnia jej rozpoznanie i oddalenie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Pierwszy zarzut kasacyjny wskazuje nie tyle na uchybienie Sądu drugiej instancji, co na nieznaną przez skarżącego. Nie jest bowiem prawdą, że w świetle obowiązujących norm postępowania karnego niemożliwe jest

uchylenie wyroku uniewinniającego po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania dowodowego. Wręcz przeciwnie, sytuacja taka stanowi normę, gdyż Sąd odwoławczy, uchylając orzeczenie uniewinniające i przekazując sprawę Sądowi *meriti* do ponownego rozpoznania, musi być przekonany (często właśnie na podstawie przeprowadzonych w postępowaniu apelacyjnym dowodów), że oskarżony powinien zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Z tego też względu zarzut postawiony przez Autora kasacji w punkcie pierwszym, jakoby przystąpienie przez Sąd Okręgowy do rozpoznania apelacji oraz przeprowadzenie postępowania dowodowego naruszyło konstytucyjne prawa oskarżycielki prywatnej, jest całkowicie chybiony. Nietrafna jest także sama zawarta w nim teza, że Sąd odwoławczy miał w niniejszym postępowaniu obowiązek uchylenia zaskarżonego wyroku. Skarżący sam nie wskazuje na ustawowe źródło takiego obowiązku, nie sposób znaleźć go, także, co oczywiste, w obowiązujących przepisach, gdyż obowiązek tego rodzaju nie istnieje. Sąd II instancji może pozostawić środek odwoławczy bez rozpoznania (art. 430 § 1 k.p.k., art. 432 k.p.k.) lub rozpoznać go, orzekając o utrzymaniu w mocy, uchyleniu w całości lub części albo zmianie orzeczenia, poprzez orzeczenie odmiennie co do jego istoty lub uchylenie i umorzenie orzeczenia postępowania (art. 437 § 1 i 2 k.p.k.) i nie stoi temu na przeszkodzie, wbrew twierdzeniom pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, treść art. 454 k.p.k., czyli reguła *ne peius*. Na marginesie trzeba nadmienić, że istnieje bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego, odnoszące się do przesłanek uchylenia orzeczenia po reformie Kodeksu postępowania karnego z 2015 r. (art. 437 k.p.k. i art. 539a k.p.k.), a Sąd Najwyższy nie jest właściwym adresatem uwag o charakterze *de lege ferenda*, czynionych na ten temat przez Autora kasacji, jako że zajmuje się stosowaniem, a nie stanowieniem prawa.

Zarzuty w punktach 2 – 4 kasacji nie dotyczą wyroku Sądu odwoławczego, lecz stanowią polemikę z dokonaną przez ten Sąd krytyką prywatnego aktu oskarżenia. Nie mają zatem charakteru kasacyjnego, nie odnosząc się w żadnym stopniu do zaskarżonego orzeczenia. Wywody skarżącego zawarte w tej części kasacji sugerują niewłaściwe rozumienie przez niego zakresu obowiązków, spoczywających na oskarżycielu prywatnym. Jest on odpowiedzialny za właściwe sformułowanie skargi (aktu oskarżenia) i zgromadzenie wspierających ją dowodów,

tak by Sąd mógł na podstawie i w granicach prywatnego aktu oskarżenia mógł orzekać. Niezasadne jest zarzucanie Sądowi, że nie wyszedł ze swojej roli, stając się organem inkwizycyjnym i z własnej inicjatywy ingerując w zakres zaskarżenia. Takie ewentualne postąpienie wiązałoby się z pogwałceniem przez Sąd zasady skargowości.

Właściwie zredagowany prywatny akt oskarżenia powinien odpowiadać intencjom oskarżyciela, a zarazem w możliwie precyzyjny sposób wskazywać na okoliczności popełnienia czynu, w tym, między innymi czas inkryminowanego zdarzenia. Rygory stawiane prywatnemu aktowi oskarżenia są inne niż te, dotyczące skargi sporządzanej przez oskarżyciela publicznego, będącego profesjonalistą, nie oznacza to jednak, że w prywatnym akcie oskarżenia nie muszą być wskazane (niekoniecznie z użyciem języka prawnego) znamiona przestępstwa, a czas jego popełnienia może być skrajnie niedookreślony. „Prywatny akt oskarżenia musi przyjąć formę oskarżenia, czyli opisać czyn (zdarzenie historyczne), z jakim oskarżyciel wiąże realizację znamion określonego typu, a także przedstawić dowody, jakie uzasadniają oskarżenie. W tej perspektywie rola tego rodzaju dokumentu niczym nie różni się od prokuratorskiego aktu oskarżenia. Musi on wszakże dawać podstawy do prowadzenia postępowania karnego o konkretny czyn, na podstawie wiarygodnych dowodów uprawdopodobniających tezy oskarżenia w stopniu wysokim” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2015 r., V KK 297/14). Konkretny czyn, to czyn wyznaczony, między innymi, ramami czasowymi. Sąd Okręgowy, na podstawie analizy treści aktu oskarżenia wniesionego w niniejszej sprawie ustalił, że chodzi w nim o zachowania W. P., mające miejsce po jego rozstaniu z pokrzywdzoną (marzec 2020 r.) aż do wniesienia przez nią aktu oskarżenia – ponieważ, mimo takiej możliwości, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika oskarżycielka prywatna – nie rozszerzyła granic aktu oskarżenia w trybie art. 398 § 1 i 2 k.p.k. Sąd ma obowiązek zwrócić oskarżycielowi prywatnemu akt oskarżenia z powodu niespełnienia warunków formalnych, nie jest jednak zobowiązany, a nawet uprawniony, ingerować w zakres skargi prywatnej, nakłaniając stronę do jej rozszerzenia. To, że przedmiotowym aktem oskarżenia nie zostały zatem objęte zdarzenia, które miały miejsce już po skierowaniu do Sądu aktu oskarżenia,

stanowi wyłącznie konsekwencję braku stosownej inicjatywy oskarżyciela prywatnego.

Na uwzględnienie nie zasługuje także ostatni zarzut kasacji, kwestionujący rzetelność kontroli instancyjnej oraz kompletność uzasadnienia. Skarżący nie precyzuje, co świadczy, jego zdaniem, o niedostatecznym rozważeniu zarzutów apelacyjnych, poza, nadmierną w jego opinii, zwięzłością wyводу Sądu Okręgowego. Apelacja złożona przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej była stosunkowo obszerna i podniesiono w niej szereg zarzutów, ale w istocie sprowadzały się one do jednego - krytycznej oceny ustaleń faktycznych, które doprowadziły Sąd I instancji do uznania, że w ustalonym okresie nie doszło do zniesławienia lub znieważenia pokrzywdzonej przez oskarżonego. Uzasadnienie Sądu II instancji nie odnosi się wprawdzie do każdego z poruszonych przez Autora apelacji wątków, ale, nawiązując do treści obszernych wywodów Sądu Rejonowego, pozwala na ustalenie, że Sąd *ad quem* rozważył wszystkie podniesione w apelacji zarzuty i wnioski. Nawet jeśli więc obszerność wyводу Sądu II instancji pozostawia pewien niedosyt, nie można zasadnie przyjąć, iż w postępowaniu odwoławczym doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego, które mogło wywrzeć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku w wyniku niedostatecznego rozpoznania zarzutów apelacyjnych. W szczególności, że, biorąc pod uwagę opis i okoliczności zarzuconych oskarżonemu czynów, nie było podstaw do przypisania W. P. przestępstw zniesławienia i zniewagi w przyjętym w akcie oskarżenia okresie. Czym innym są bowiem zniesławienie i zniewaga w języku potocznym, a czym innym w rozumieniu prawa karnego, o czym reprezentujący oskarżycielkę prywatną profesjonalny pełnomocnik musi wiedzieć.

Mając na uwadze oczywiście bezzasadny charakter podniesionych w kasacji zarzutów, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, przy czym o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art.637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[PGW]

[ał]

